

(...) Szersze otwarcie polskiej gospodarki dla inwestorów zagranicznych i przedsiębiorstw z udziałem kapitału prywatnego nastąpiło w latach 1986–1988, kiedy to możliwe stało się tworzenie podmiotów joint ventures. Udział kapitału zagranicznego nie mógł przekraczać w nich 49%, a resztę udziałów mogły wносить wyłącznie przedsiębiorstwa państwowe. Koniec lat osiemdziesiątych to prawdziwy boom na tworzenie firm prywatnych – firm, które w odróżnieniu od przedsiębiorstw państwowych były znacznie lepiej zarządzane, efektywniej wykorzystywały swoje zasoby, pragnęły oferować odbiorcom swoich produktów i usług dobrą jakość w odróżnieniu od powszechnej „bylejakości”, a swoją rolę rozumiały szerzej niż tylko wypracowanie zysku. Bez nakazów i specjalnych instrukcji inwestowały zarabiane pieniądze w rozwój, tworzyły wartościowe miejsca pracy, rozwijały relacje z kontrahentami w oparciu o rzetelność, jak również angażowały się w różnorodne inicjatywy prospołeczne. Do takich firm należą m.in. **Pro Novum z Katowic** i **Sezup Clima z Piły**.

Wydawałoby się, że **Pro Novum** jako firma, która na podstawie badań wykonuje oceny stanu technicznego ciepłno-mechanicznych urządzeń elektrowni, nie ma nic wspólnego z sytuacją w służbie zdrowia czy promocją wydarzeń kulturalnych, jednak poza wyjątkowymi relacjami, jakie przedsiębiorstwo wypracowało ze swoimi interesariuszami, aktywnie wspierało śląską służbę zdrowia, kulturę i edukację młodzieży.

Wspieranie służby zdrowia, edukacji i kultury przez Przedsiębiorstwo Usług Naukowo-Technicznych „Pro Novum” Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Usług Naukowo-Technicznych „Pro Novum” Sp. z o.o.¹ – rozpoczęło swoją działalność w 1987 roku w Katowicach, pierwotnie pod nazwą Przedsiębiorstwo Usług Naukowo-Technicznych i Handlowych „Pro Novum” Sp. z o.o. Od początku był to podmiot prawa handlowego z polskim kapitałem prywatnym. Wspólnikami założycielami było sześć osób fizycznych, jednak po pierwszych kilku latach w Spółce pozostały trzy: dr inż. Jerzy Trzeszczyński (który do dzisiaj jest Prezesem Zarządu i wspólnikiem), mgr inż. Jerzy Dobosiewicz oraz dr Wojciech Brunné (który do dzisiaj jest Członkiem Zarządu i wspólnikiem). Pro Novum od początku działało jako firma inżynierska, ekspercka w branży energetycznej. Obecnie Pro Novum jest firmą, która na podstawie badań wykonuje oceny stanu technicznego ciepłno-mechanicznych urządzeń elektrowni.

Pro Novum od początku swojej działalności w miarę możliwości wspierało inicjatywy, które dziś zaliczane są do Społecznej Odpowiedzialności Biznesu. Pierwszymi działaniami na rzecz dobra publicznego było dofinansowywanie służby zdrowia. Pro Novum było jednym z głównych sponsorów nowopowstającego Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii

---

¹ Opracowano we współpracy z Panią Ewą Trzeszczyńską, Prokurentem oraz na podst. informacji na stronie www.pronovum.pl

Szpitala Miejskiego w Dąbrowie Górniczej oraz Kliniki Rehabilitacji Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach. Spółka finansowała remonty i zakupy sprzętu medycznego, a czasem też leków potrzebnych do przeprowadzania zabiegów w tych i innych placówkach, co zdecydowanie poprawiało standard obsługi pacjentów.

Ponadto Spółka, mimo, że działała krótko i głównie koncentrowała się na własnym rozwoju, to jednak aktywnie włączyła się we wspieranie lokalnej kultury, przekazując środki na: dofinansowanie wystaw w katowickich galeriach sztuki (m.in. wystawy Jerzego Dudy-Gracza),

Śląski Fundusz Stypendialny im. Adama Graczyńskiego dla uzdolnionej artystycznie młodzieży czy Pikniki Bluesowe organizowane na terenie Zameczku Myśliwskiego w Promnicach.

Z upływem czasu działania te były kontynuowane i rozwijane. Spółka angażowała się także w inne inicjatywy, w tym na rzecz własnych pracowników, którym stworzono bardzo dobre warunki pracy, płacy i zapewniono szeroki zakres świadczeń pozapłacowych, co sprawiło, że firma stała się wyjątkowo przyjaznym pracodawcą. Do podtrzymywanej do dzisiaj tradycji firmy weszła Weekend z Pro Novum. Jego pierwszą edycję zorganizowano z okazji piątej rocznicy utworzenia spółki i od tamtego czasu Weekend z Pro Novum odbywa się każdego roku we wrześniu.

W późniejszych latach, w ramach własnego programu „Pokonać bariery”, Spółka zaczęła systematycznie przeznaczać środki na pomoc w leczeniu i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, chorych i znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – głównie dzieci. Grupa kilkunastu dzieciaków otrzymała status „podopiecznych Pro Novum”, co oznaczało, że ich potrzeby są traktowane przez Zarząd firmy priorytetowo i to im, w pierwszej kolejności, próbuje się pomóc. Rodzice podopiecznych Pro Novum pozostają w stałym kontakcie z firmą i na bieżąco informują o przebiegu leczenia i rehabilitacji. W ramach tego programu Spółka przekazała również środki finansowe na rzecz Społecznego Towarzystwa Hospicjum Cordis w Mysłowicach. Do dzisiaj Pro Novum wspiera Śląskie Stowarzyszenie Edukacji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych AKCENT.

Ponadto, z myślą o najmłodszych pacjentach, Pro Novum uczestniczy w finansowaniu przedsięwzięć dla dzieci – pacjentów katowickich szpitali. Są to przedstawienia teatralne, przygotowane głównie przez aktorów Teatru za Jeden Uśmiech z Krakowa oraz przez aktorów współpracujących z krakowską Fundacją „FUNKOMITYWA” w ramach projektu „Klinika Złotego Smoka”. W ostatnich latach takie przedstawienia odbywały się z okazji Dnia Dziecka, Mikołajek czy Święta Czekolady, m.in. dla dzieci ze Szpitala im. Stanisława Leszczyńskiego w Katowicach przy ul. Raciborskiej, dzieci z Ośrodka Rehabilitacyjno-

Oświatowego dla Dzieci Niepełnosprawnych, Katowickiej Fundacji Pomocy Dzieciom Kalekim, a także dla małych pacjentów Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka im. Jana Pawła II.

Jednocześnie Pro Novum, nadal będąc młodym przedsiębiorstwem na dorobku, poszerzało swoje wsparcie dla wydarzeń kulturalnych. Firma zaangażowała się w promocję muzyki współczesnej, zwłaszcza tworzonej przez polskich kompozytorów i wykonywanych przez polskich wykonawców ze szczególnym uwzględnieniem tzw. pokolenia '51. Spółka – jako sponsor – ma swój udział w nagraniu i wydaniu ponad 30 płyt ze współczesną muzyką kameralną – głównie w wykonaniu Kwartetu Śląskiego. Poza tym Pro Novum od lat wspiera finansowo takie wydarzenia muzyczne, jak np.: Międzynarodowy Festiwal Skrzypcowy, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej „Kwartet Śląski i jego Goście”, festiwal „Brand-New Music” oraz inne wydarzenia muzyczne, będąc także „dobrym duchem” tych przedsięwzięć. Spółka nawiązała również współpracę z Orkiestrą Muzyki Nowej, wspierając jej liczne występy w kraju i za granicą. Pro Novum, angażując się od ponad 25 lat w promocję muzyki współczesnej, współpracuje z zaprzyjaźnionymi instytucjami, takimi jak: Radio Katowice S.A., Akademia Muzyczna w Katowicach, Fundacja „Młoda Muzyka Śląska”, Fundacja „Musica Pro Bono”, Impresariat Krzysztof Batog czy Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków Liceum Muzycznego w Katowicach. Artyści okazują swoją wdzięczność uświetniając swoimi występami jubileusze Spółki, a kompozytorzy, jak Aleksander Lasoń, a potem jego uczeń Aleksander Nowak, pisząc specjalnie dla niej utwory kameralne.

Poza przedstawionymi przykładami zaangażowania Pro Novum dla dobra publicznego, spółka niemal dwie dekady temu zaczęła wspierać finansowo Szkołę Podstawową nr 2 (wcześniej Publiczne Gimnazjum) im. Jana Pawła II w Porąbce i pomoc tę świadczy do dzisiaj. Przekazywane przez Pro Novum środki przeznaczano na wyposażenie specjalistycznych pracowni, zakup pomocy naukowych i remonty sal lekcyjnych.

Pro Novum stawia na młode talenty, dlatego chętnie funduje nagrody dla laureatów kolejnych edycji konkursu organizowanego przez Oddział Zagłębia Węglowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Katowicach oraz Wydział Elektryczny Politechniki Śląskiej „Z elektryką przez świat”. Firma zaangażowała się też we wspieranie sportowej aktywności inżynierów, czego efektem była wieloletnia współpraca ze Stowarzyszeniem Sportowo-Kulturalnym „ELEKTRO” z Łazisk Górnych przy organizacji Halowych Mistrzostw Polski Energetyków w Tenisie.

Spółka jest także aktywnym członkiem licznych organizacji, np.: Izby Gospodarczej Energetyki i Ochrony Środowiska, Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach, Polsko-Niemieckiej Izby

Przemysłowo-Handlowej (AHK Polska), VGB PowerTech e.V., Stowarzyszenia Elektryków Polskich oraz Klubu Polskich Laboratoriów Badawczych POLLAB.

Pro Novum od początku swojej działalności angażuje się w akcje na rzecz różnych grup swoich interesariuszy. W ciągu 30 lat na cele dobroczynne spółka przekazała ponad 2,2 mln zł, dofinansowała wydanie 31 płyt, a także zorganizowała 36 kilkudniowych wyjazdów integracyjnych (w tym zagranicznych) dla swoich pracowników. Te długoterminowe i ponadprzeciętne działania są kontynuowane i rozwijane, a spółka od lat otrzymuje liczne podziękowania od osób, organizacji i innych podmiotów wdzięcznych za ofiarność i hojność.

Co nie mniej istotne, przez cały czas Zarząd firmy doskonalił jej funkcjonowanie, co znalazło odzwierciedlenie we wdrożonych i certyfikowanych systemach zarządzania. Pro Novum posiada m.in. zintegrowany system zapewnienia jakości zgodny z normą ISO 9001:2015, zintegrowany system zarządzania w dziedzinie ochrony środowiska zgodny z normą ISO 14001:2004, zintegrowany system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zgodny z normą PN-N 18001:2004. W 2008 roku decyzją Ministra Gospodarki Pro Novum nadano status Centrum Badawczo-Rozwojowego, który posiada do dzisiaj.

Przedsiębiorstwo Usług Naukowo-Technicznych „Pro Novum” Sp. z o.o. z Katowic ma niewątpliwe zasługi w budowaniu od początku transformacji do chwili obecnej nowej Polski.

***

Ryszard Bednarek, uruchamiając firmę **Sezup Clima** początkowo świadcząca usługi w branży budowlanej, od początku był zwolennikiem inwestowania w rozwój firmy i w kapitał ludzki. Pomimo skrajnie trudnych okoliczności w końcu lat osiemdziesiątych i faktu, że Polska była pogrążona wtedy w głębokim kryzysie, postanowił, że uczciwość i rzetelność będą wartościami, na których oprze relacje z wszystkimi interesariuszami firmy, tj.: pracownikami, klientami, dostawcami, partnerami, instytucjami publicznymi oraz organizacjami społecznymi – dla wspólnego dobra.

Przedsięwzięcia na rzecz pracowników i społeczności lokalnej Sezup Clima Sp. z o.o.

Tworząc Zakład Usługowo-Produkcyjny SEZUP w 1988 roku w Pile Ryszard Bednarek, mając za sobą doświadczenia życia i pracy w PRL-u, postanowił, że uczciwość w biznesie

będzie podstawą jego działalności, a relacje z pracownikami oraz otoczeniem lokalnym będą wizytówką przedsiębiorstwa². Nie odstępował od tej żelaznej zasady przez 30 lat. Firmę, która początkowo zajmowała się świadczeniem usług w branży budowlanej, Ryszard Bednarek tworzył wspólnie z osobami, które podobnie jak on, zdecydowały się na opuszczenie posiadłości w państwowym kombinacie budowlanym, chociaż nie było wiadomo, jak się potoczą ich losy. Trzeba przypomnieć, że w końcu lat osiemdziesiątych Polska była pogrążona w głębokim kryzysie, ale zespół Sezup tworzyli młodzi, aktywni i nastawieni na sukces ludzie, przez wiele lat stanowiący trzon kadry nowej firmy.

Ryszard Bednarek, jako naturalny lider i Prezes Zarządu spółki, od początku był zwolennikiem inwestowania w rozwój firmy i w kapitał ludzki. Dążył więc do jak najszybszego przeniesienia bazy firmy z wydzierżawionych (wraz z wyposażeniem) pomieszczeń produkcyjnych, do własnych obiektów, co udało się zrealizować już w trzecim roku działalności. Sezup zakupił wtedy nieruchomości razem z gruntami i zapleczem produkcyjno-magazynowym oraz wyposażeniem mechanicznym, które zostały po likwidowanych zakładach lniańskich LINUM. Wiązało się to z pewnymi nakładami na dostosowanie nieruchomości do potrzeb firmy i doprowadzeniem jej do pożądanego stanu. Po kilku latach, w związku z dalszym rozwojem firmy, zrealizowano nową inwestycję – wybudowano budynek biurowy, a także rozbudowano i zmodernizowano dotychczasowy warsztat produkcyjny i zaplecze magazynowe. W tym czasie Ryszard Bednarek, doprowadził do zmiany struktury własnościowej przedsiębiorstwa, pozostając Prezesem Zarządu i nadając mu rodzinny charakter. Jednocześnie spółka wyspecjalizowała się w instalacjach klimatyzacyjnych i wentylacyjnych, zmieniła też nazwę na Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe SEZUP CLIMA.

Wkrótce rozszerzono zakres działalności firmy o wznoszenie hal przemysłowych w technologii lekkiego szkieletu stalowego, co w niedługim czasie spowodowało konieczność dalszej rozbudowy bazy produkcyjno-usługowej i socjalno-biurowej. W kolejnych latach także realizowano następne inwestycje związane z poszerzaniem działalności.

Inwestycje w rozwój Sezup Climy generowały także wzrost przychodów miasta Piła, a przede wszystkim umożliwiały tworzenie nowych, wartościowych miejsc pracy i tym samym przyczyniały się do dobrobytu mieszkańców i rozwoju gospodarczego regionu, na terenie którego firma działała.

Trzeba też podkreślić, że dzięki inwestycjom i poszerzaniu zakresu działania firmy, stałe poprawiały się warunki pracy, rozwoju i awansu zawodowego coraz liczniejszej grupy

---

² Opracowano na podst.: R. Bednarek, L. Tysański, R. Rataj, Studium przypadku działań na rzecz środowiska lokalnego jako sposobu budowania wizerunku firmy „Sezup Clima” Sp. z o.o. – Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe [w]: P. Kulawczuk, A. Poszewiecki (red.), Op.Cit.

pracowników przedsiębiorstwa. Ryszard Bednarek, wierząc, że powodzenie firmy zależy od umiejętności skojarzenia celów strategicznych firmy z interesami prywatnymi poszczególnych pracowników, od początku starał się, aby tak było w przypadku zespołu Sezup Clima. Dlatego stale stwarzał swoim pracownikom możliwości doskonalenia umiejętności i poszerzania wiedzy, przeznaczając na te cele znaczną część corocznych dochodów firmy. Nie szczędził funduszy na szkolenia pracowników (również w Europie Zachodniej), ale także na wyposażenie kadry w nowoczesne urządzenia do produkcji (w tym maszyny), elektronarzędzia, środki transportu, rusztowania i inne elementy podnoszące jednocześnie bezpieczeństwo pracy, co w tamtych czasach nie było normą. Na wyróżniające relacje między Zarządem firmy i pracownikami wpływały również uczciwe zasady wynagradzania pracowników. Pod tym względem Sezup Clima i dziś może stanowić wzór dla innych przedsiębiorstw.

Od początku działania firmy uczciwość i rzetelność Sezup Climy przejawiały się także w relacjach z innymi interesariuszami – klientami, dostawcami, partnerami, instytucjami publicznymi oraz organizacjami społecznymi. Przedsiębiorstwo działało z poszanowaniem środowiska naturalnego i z uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności. Spółka, choć nie raz borykała się z własnymi problemami, chętnie pomagała innym w rozwiązywaniu problemów. Zaangażowanie Sezup Climy na rzecz społeczności lokalnej przejawiało się w wielu obszarach i budziło podziw. Przedsiębiorstwo dało się poznać jako dobroczyńca ośrodków pomocy społecznej i służby zdrowia (przekazując darowizny finansowe i rzeczowe w postaci wykonanych prac m.in. na rzecz placówek dla dzieci specjalnej troski), instytucji kultury (wspierając m.in. Festiwale Teatrów Rodzinnych, wystawy i biennale artystyczne, będąc mecenasem Zespołu Szkół Muzycznych), instytucji sportowych (wspierając m.in. działalność Piłkarskiego Klubu Żużlowego „Polonia”, przy czym warto dodać, że Ryszard Bednarek jest jego społecznym prezesem), miejscowych parafii (wspierając je w remontach obiektów sakralnych), a także jako propagator zachowań proekologicznych, w tym technologii związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Działań Sezup Climy i Ryszarda Bednarka zrealizowanych na rzecz mieszkańców Piły i okolic nie sposób wymienić. Jednym z wielu przykładów może być powstanie z inicjatywy Ryszarda Bednarka pierwszego w Pile krytego sztucznego lodowiska, które firma w całości wykonała i w znacznej części sfinansowała. Spotkało się to z entuzjastycznym przyjęciem przez mieszkańców miasta i znacznie uatrakcyjniło możliwości aktywnego spędzania czasu w mieście dzieciom, młodzieży i dorosłym, a także organizowania lekcji wychowania fizycznego.

Innym przykładem społecznego zaangażowania Sezup Climy jest wsparcie finansowe budowy pomnika Jana Pawła II, który powstał w Pile.

Unikatowe w końcu lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku postępowanie Ryszarda Bednarka dowodzi, że przedsiębiorca poczucie odpowiedzialności wobec społeczeństwa po prostu miał w sobie i swoją rolę postrzegał jako lidera podmiotu, który nie tylko ma osiągać zyski, ale też potrafi dzielić się nimi dla dobra publicznego. Wymienione wartości do dzisiaj są fundamentem działalności przedsiębiorstwa, a nagroda Semper Fidelis – Zawsze Wierny jest dobitnym tego potwierdzeniem. Nagroda Semper Fidelis została przyznana firmie w 2017 r. za uzyskanie przez dwadzieścia kolejnych lat tytułu i certyfikatu „Przedsiębiorstwo Fair Play”, które za każdym razem było poprzedzone skrupulatną weryfikacją firmy. Sezup Clima, przedsiębiorstwo nagradzane przez różne gremia na forum lokalnym, regionalnym i krajowym, niewątpliwie ma swój znaczny udział w budowaniu gospodarki i społeczności Ziemi Piłskiej.

***

Boom na tworzenie firm prywatnych spotęgowała ustawa o działalności gospodarczej z 23.12.1988 r., która weszła w życie 1 stycznia 1989 r. Ustawa ta usankcjonowała prywatną działalność gospodarczą, zapewniła też m.in. prawo do 100% udziału kapitału zagranicznego w przedsiębiorstwach, automatycznych wakacji podatkowych oraz częściowych zwolnień celnych dla firm z kapitałem zagranicznym³. Pod koniec lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku w Polsce działało ok. 600 tys. prywatnych zakładów rzemieślniczych, które dawały zatrudnienie około 1,5 mln pracowników²⁹⁴. Łącznie z przedsiębiorstwami prywatnymi o innych formach prawnych w końcu 1989 roku było w Polsce ponad 800 tys. podmiotów prywatnych⁴, które w znacznej części uczestniczyły w transformacji gospodarczej kraju w kolejnych latach i dały początek nowoczesnej Polsce.

9.3. Podsumowanie

Lata 1956 – 1989 w historii Polski budzą wiele kontrowersji, mają zagorzałych przeciwników, ale też niemałe grono osób z nostalgią wspominających PRL. Z czasem zapomnieniu ulega to, co złe, a chętniej pamięta się to, co dobre, zwłaszcza gdy było się młodym. Żyjąc w tamtych czasach i obecnie trzeba z całą stanowczością podkreślić, że PRL opóźnił powojenną odbudowę Polski w sensie materialnym i cofnął w rozwoju społecznym, co pod wieloma względami wpłynęło na zacofanie cywilizacyjne kraju. Omawiany okres był czasem demoralizacji i rozkładu społeczeństwa szczerzonego na siebie przez władze publiczne, które stale wskazywały nowego „wroga”, zasługującego na potępienie, wykluczenie społeczne, ukaranie, a nawet wypędzenie z kraju.

„Zielonymi wyspami” odpowiedzialności wobec społeczeństwa były jednostki w podmiotach tzw. gospodarki uspołecznionej – ludzie, którzy mimo niesprzyjających

---

³ W. Gierańczyk, Op.Cit., s. 94. 294

www.zrp.pl

⁴ E. Urbanowska-Sojkin, P. Banaszyk, Ewolucja przedsiębiorstw w Polsce w okresie transformacji gospodarki po 1989 roku [w]: Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, rok LXXI – Zeszyt 2, 2009, s. 331.

okoliczności starali się być przyzwoici i podejmować inicjatywy dla dobra publicznego. Rzemieślnicy i inni prywatni przedsiębiorcy, których większość pojawiła się u schyłku PRL wnosili nową jakość do rzeczywistości, pokazując, że działalność dla zysku można pogodzić z inicjatywami dla dobrego społecznego, chociaż nikt tego nie nakazał. Warto dzisiaj o nich wszystkich pamiętać i jeśli jest szansa – podziękować za wkład w budowanie współczesnej Polski.